

Anonymizovaný text

Překlad

C-863/19 – 1

Věc C-863/19

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

26. listopadu 2019

Předkládající soud:

Apelativen sad Varna (Bulharsko)

Datum doručení

19. listopadu 2019

Žalobce:

Okrazhna prokuratura Varna

Odsouzený:

TS

APELATIVEN SAD

Varna

[omissis]

**ŽÁDOST O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE
PŘEDLOŽENÁ SOUDNÍMU DVORU EVROPSKÉ UNIE**

[omissis]

Předkládající soud:

Apelativen sad Varna (odvolací soud, Varna), [omissis]

ÚČASTNÍCI PŮVODNÍHO ŘÍZENÍ:

Žalobce: Okrazhna prokuratura Varna (okresní státní zastupitelství, Varna), [omissis].

V odvolacím řízení před předkládajícím soudem zastupuje státní zastupitelství státní zástupce [omissis] – Apelativen prokuror – Varna (odvolací státní zastupitelství, Varna);

Odsouzený: TS [omissis]

Obhájce: [omissis]

[omissis]

PŘEDMĚT TRESTNÍHO ŘÍZENÍ A SKUTKOVÝ STAV:

- 1) TS byl pravomocným rozsudkem shledán vinným z toho, že dne 21. února 2019 ve Varně sám a společně s dvěma dalšími osobami DR a NM jako spolupachatelé (kteří byli rovněž odsouzeni po uzavření dohody) bez řádného povolení přechovával vysoce nebezpečné omamné látky, a to metamfetamin v celkovém množství 125,61 g a v celkové hodnotě 3 140,25 lev, 3,4-metylendioxymetamfetamin (MDMA) v celkovém množství 3,20 g a v celkové hodnotě 128,00 lev, marihuanu v celkovém množství 2072,30 g a v celkové hodnotě 12 433,80 lev a kokain o hmotnosti 0,03 g a celkové hodnotě 6,60 lev za účelem jejich šíření. TS byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce dvou let, jehož výkon byl podle § 66 odst. 1 Nakazatelen kodex (trestní zákon, Bulharsko, dále jen „NK“) podmíněčně odložen, přičemž mu byla stanovena čtyřletá zkušební doba a peněžitý trest ve výši 5 000 lev. Rozsudek nabyl právní moci dne 28. června 2019.
- 2) Po odsouzení TS podalo státní zastupitelství k Okražen sad Varna (okresní soud ve Varně) návrh podle § 306 odst. 1 bodu 1 Nakazatelen procesualen kodex (trestní řád, dále jen „NPK“) na konfiskaci peněžní částky ve výši 9 324,25 lev ve prospěch státu, přičemž se konkrétně jednalo o:
 - bulharské bankovky v celkové hodnotě 7 915,55 lev;
 - eurobankovky v celkové hodnotě 625 eur, což odpovídá 1222 lev;
 - turecké liry v celkové hodnotě 605 tureckých lir, což odpovídá 186,70 lev;
- 3) Tuto hotovost zajistily a zabavily během vyšetřování příslušné justiční orgány v souladu s postupem, který je pro toto stanoven, konkrétně při prohlídce a zabavení v bytě, v němž žil odsouzený, jakož i jeho matka.
- 4) Okražen sad Varna (okresní soud ve Varně) projednal tento návrh na veřejném jednání. Tohoto jednání se zúčastnil jak odsouzený a jeho oba obhájci, tak i státní zástupce. Na tomto jednání odsouzený tvrdil, že tato částka je vlastnictvím jeho

matky a sestry. Na jednání byl předložen písemný důkaz, který prokazoval, že si SP, matka odsouzeného, v březnu 2018 vzala spotřebitelský úvěr u DSK Bank EAD v celkové výši 17 000 lev a výpis z účtu otce, TB. V souvislosti s cestou do Turecka v době od 19. do 21. dubna 2019 byly předloženy kopie cestovních pasů matky, SP, a sestry odsouzeného, KM.

- 5) Paní SP se nezúčastnila soudního řízení v prvním stupni podle § 306 odst. 1 bodu 1 NPK; procesní předpisy neumožňují, aby se řízení zúčastnila jako samostatný účastník řízení. Byla vyslechnuta pouze jako svědkyně v souvislosti s hotovostmi v levech, eurech a tureckých lirách, která byla nalezena v jejím bytě.
- 6) Soud v prvním stupni odmítl zabavení částky, jelikož vycházel z toho, že trestní čin, za který byl TS odsouzen, není trestným činem, jehož cílem je dosažení ekonomických výhod. Odůvodnil to tím, že i když ve věci bylo na základě svědeckých výpovědí prokázáno, že TS obchodoval s omamnými látkami, státní zastupitelství nevzneslo takové obvinění a toto obchodování nebylo předmětem navazujícího odsouzení, takže nejsou splněny podmínky pro konfiskaci ve prospěch státu stanovené v § 53 ods. 2 NK. Uvedl: „[...] Trestný čin podle § 354a odst. 1 první možnosti NK je formálním skutkem, který je dokonán dosažením skutečné možnosti nakládat s omamnou látkou. Ke splnění objektivní stránky skutkové podstaty tohoto trestného činu je skutečně stanoven určitý cíl, avšak pokud nebylo tohoto cíle dosaženo a nebylo vzneseno obvinění ze šíření omamné látky, nelze vycházet z toho, že tímto trestným činem byly dosaženy ekonomické příjmy. Pokud by hotovost zabavená v bytě, v němž má bydliště TS, byla získána trestní nebo nelegální činností, resp. její původ by byl nejasný, v případě nepoměru mezi legálními prostředky a prostředky pocházejícími z trestné činnosti existuje jiný nástroj na jejich konfiskaci ve prospěch státu, a to podle ustanovení, které obsahuje Zákon za protivodejstvie na korupciata i otnemane na nezakonno pridobito imuštestvo (zákon o boji proti korupci a o konfiskaci protiprávně získaného majetku, Bulharsko).“
- 7) Předmětem přezkumu předkládajícího soudu je správnost těchto závěrů, které přijal Okražen sad Varna (okresní soud ve Varně). Okresní státní zastupitelství ve Varně ve svém odvolání tvrdí, že usnesení Okražen sad Varna (okresní soud ve Varně) je protiprávní, jelikož v něm § 53 NK nebyl použit „ve světle“ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii (Úř. věst. 2014, L 127, s. 39).
- 8) Obhájce odsouzeného nesouhlasí s názorem obžaloby a naopak tvrdí, že konfiskaci podléhá majtkový prospěch, který je přímým a bezprostředním důsledkem trestného činu, za který byla osoba odsouzena

UVEDENÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY

- 9) **Nakazatelen kodeks der Republik Bulgarien (trestní zákon, dále jen „NK“)**

§ 354a. (nový – DV [Daržaven vestnik, Úřední věstník Bulharska], č. 95/1975, změněný, č. 28/1982, č. 10/1993, č. 62/1997, č. 21/2000, č. 26/2004, č. 75/2006)

(1) Tomu, kdo bez řádného povolení vyrobí, zpracuje, získá nebo přechovává omamné nebo podobné látky s cílem šířit je nebo šíří omamné látky či podobné látky, bude uložen trest odnětí svobody v délce od dvou do osmi let a peněžitý trest ve výši od pěti tisíc do dvaceti tisíc lev, pokud se jedná o velmi nebezpečné látky nebo podobné látky, a trest odnětí svobody od jednoho do šesti let a peněžitý trest ve výši od dvou tisíc do deseti tisíc lev, pokud se jedná o nebezpečné omamné látky nebo podobné látky. Pokud jsou předmětem činu látky používané při výrobě drog nebo přístroje nebo materiály určené na výrobu omamných nebo podobných látek, bude uložen trest odnětí svobody v délce od tří do dvanácti let a peněžitý trest ve výši od dvaceti tisíc do sto tisíc lev.

(2) (změněn – DV, č. 26/2010) Pokud se jedná o omamné nebo podobné látky ve velkém rozsahu, bude uložen trest odnětí svobody v trvání od tří do dvanácti let a peněžitý trest ve výši od deseti tisíc do padesáti tisíc lev. Pokud jsou omamné nebo podobné látky bez náležitého povolení získány na veřejně přístupném místě nebo jsou přechovávány za účelem jejich šíření a pokud se jedná o omamné nebo podobné látky v obzvlášť velkém rozsahu nebo pokud se činu dopustí

1. osoba, která jedná na objednávku nebo na základě rozhodnutí zločinného spolčení;
2. lékař nebo farmaceut;
3. vychovatel, učitel nebo vedoucí školního zařízení nebo úřední osoba při výkonu služby nebo v souvislosti s ní;
4. za podmínek nebezpečného opakování spáchaného činu,

bude této osobě uložen trest odnětí svobody v trvání od pěti do patnácti let a peněžitý trest od dvaceti tisíc do sto tisíc lev.

(3) Tomu, kdo bez řádného povolení získá nebo přechovává omamné nebo podobné látky, bude uložen

1. pokud se jedná o velmi nebezpečné nebo podobné látky, trest odnětí svobody v délce od jednoho do šesti let a peněžitý trest ve výši od dvou tisíc do deseti tisíc lev;

2. pokud se jedná o nebezpečné omamné nebo podobné látky, trest odnětí svobody v délce do pěti let a peněžitý trest ve výši od tisíc do pěti tisíc lev;

(4) Tomu, kdo poruší platné právní předpisy týkající se výroby, získání, nabytí, uchovávání, evidence, dodání, přepravy nebo přechovávání omamných látek, bude uložen trest odnětí svobody v délce do pěti let a peněžitý trest ve výši do pěti tisíc lev, přičemž soud může navíc nařídit odnětí práv podle § 37 odst. 1 bodu 6 a 7.

(5) V méně závažných případech podle odst. 3 a 4 bude uložen peněžitý trest ve výši do tisíc lev.

(6) V případech uvedených v odst. 1 až 5 je předmět činu a nástroje použité na spáchání činu zkonfiskován ve prospěch státu.

10) **Článek 53** (1) Bez ohledu na trestní odpovědnost jsou předmětem konfiskace:

a) (změněn – DV, č. 7/2019) věci, které náleží pachatelovi a byly určeny nebo použity pro spáchání úmyslného trestného činu; pokud nejsou tyto věci k dispozici nebo byly převedeny, nařídí se konfiskace jejich protihodnoty;

b) věci, které náleží pachateli a byly předmětem úmyslného trestného činu, pokud to je výslovně uvedeno ve zvláštní části trestního zákona.

(2) (nový – DV, č. 28/1982) Ve prospěch státu jsou navíc zkonfiskovány:

a) věci, které jsou předmětem činu nebo nástroji použitými na spáchání trestného činu, jejichž držení je zakázáno a

b) (změněn – DV, č. 7/2019) přímé a nepřímé výnosy, které byly získány trestným činem, pokud nemusí být vráceny nebo nahrazeny; pokud tyto výnosy chybí nebo byly převedeny, nařídí se konfiskace jejich protihodnoty.

(3) (nový – DV, č. 7/2019) ve smyslu odst. 2 písm. b):

1. Přímé výnosy znamenají každou ekonomickou výhodu, která vznikla jako bezprostřední důsledek činu;

2. Nepřímé výnosy znamenají každou ekonomickou výhodu, která vznikla jako důsledek nakládání s přímými výnosy, jakož i každou věc, která byla získána následnou nebo částečnou přeměnou přímých výnosů, a to i v případě, pokud tato věc byla smíšena s věcmi nabytými zákonným způsobem; konfiskaci podléhají věci až do výše hodnoty odpovídající přímým výnosům společně s majetkovými výnosy, které přímo souvisí s nakládáním nebo přeměnou přímých výnosů a s vložením přímých výnosů do majetku.

Nakazatelno protsesualen kodeks der Republik Bulgarien

11) § 306 (1) O následujících otázkách může soud rozhodnout i usnesením:

1. uložení souhrnného trestu podle § 25 a 27, jakož i použití § 53 Nakazatelen kodex;

2. (doplněn – DV, č. 27/2009, v účinnosti od 1. února 2009, změněn, č. 13/2017, v účinnosti od 7. února 2017) podmínky na začátku výkonu trestu odnětí svobody, pokud příslušné rozhodnutí není součástí rozsudku:

3. a) (doplněn – DV, č. 32/2010, v účinnosti od 28. května 2010) splnění podmínek podle § 68, 69, 69a a § 70 odst. 7 Nakazatelen kodex, jakož i trest, který má být obžalovanému uložen; soud v prvním stupni, který rozhodl o podmíněném odkladu výkonu trestu, rozhoduje o použití § 68 odst. 3 Nakazatelen kodex, okresní soud, který rozhodl o předčasném propuštění z výkonu trestu, o použití § 70 odst. 7 první věty druhé možnosti Nakazatelen kodex;

4. věcné důkazy a náklady řízení.

(2) V případech uvedených v odst. 1 bodech 1 až 3 rozhoduje soud na jednání po předvolání odsouzeného.

(3) Usnesení vydané podle odst. 1 bodů 1 až 3 lze napadnout podle procesně-právních ustanovení v kapitole 21, usnesení podle odst. 1 bodu 4 lze napadnout podle procesně-právních ustanovení v kapitole 22.

UVEDENÉ UNIJNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY:

- 12) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii

Bod 11 odůvodnění: Je třeba vyjasnit stávající pojem výnosů z trestné činnosti tak, aby kromě přímých výnosů z trestné činnosti zahrnoval i všechny nepřímé užitky, včetně následných reinvestic či přeměněných přímých výnosů. Výnosy z trestné činnosti tak mohou zahrnovat jakýkoli majetek, včetně majetku, který byl zcela nebo zčásti přeměněn na jiný majetek, nebo pokud byl smíšen s majetkem nabytým zákonným způsobem, až do výše odhadované hodnoty smíšených výnosů. Výnosy z trestné činnosti mohou rovněž zahrnovat příjmy nebo jiný užitek pocházející z výnosů z trestné činnosti nebo z majetku, na něž byly takové výnosy přeměněny nebo s nímž byly smíšeny.

Bod 20 odůvodnění: Při rozhodování o tom, zda je možné, aby určitý trestný čin vedl k ekonomickému prospěchu, mohou členské státy zohlednit způsob provedení, například pokud je podmínkou trestného činu to, že byl spáchán v rámci organizovaného trestného činu nebo s úmyslem vytvářet pravidelný výnos z trestných činů. Obecně by tím však neměla být dotčena možnost přistoupit k rozšířené konfiskaci.

Bod 33 odůvodnění: Tato směrnice výrazně zasahuje do práv osob, a to nejen podezřelých či obviněných osob, ale i třetích osob, jež nejsou trestně stíhány. Je proto nezbytné stanovit zvláštní záruky a opravné prostředky na ochranu základních práv dotčených osob při provádění této směrnice. To zahrnuje právo třetích osob být slyšen, pokud tvrdí, že jsou vlastníkem dotyčného majetku, nebo že mají jiná majetková práva („věcná práva“, „ius in re“), jako je poživací právo (usufructus).

- 13) **Článek 2**

Pro účely této směrnice se rozumí:

1) „výnosy“ všechny ekonomické výhody pocházející přímo či nepřímo z trestného činu; může se jednat o majetek v jakékoli podobě, který zahrnuje všechny následné reinvestice nebo přeměnu přímých výnosů a všechen ocenitelný užitek;

Listina základních práv Evropské unie

- 14) Článek 17 odst. 1: Každý má právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.
- 15) Článek 47: Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem. Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.

NEZBYTNOST PŘEDLOŽENÍ PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY

- 16) Spor, který je předmětem původního řízení, se týká otázky, zda peněžité částky zajištěné v bytě odsouzeného, představují ekonomické výnosy dosažené trestným činem podle § 354a odst. 1 NK. Zákonem, kterým se mění a doplňuje Nakazatelen kodex (DV, č. 7/2019), byly stanoveny požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské (Úř. věst. 2014, L 127, 2014, s. 39, oprava 2014, L 138, s. 114). Vzhledem k této skutečnosti musí vnitrostátní soudy použít své vnitrostátní právo podle zásady procesní autonomie.
- 17) Předkládající soud se však domnívá, že toto provedení není úplné a přesné, jelikož § 53 NK na rozdíl od čl. 2 odst. 1 směrnice neumožňuje zkonfiskovat „ekonomické výhody pocházející [...] nepřímo z trestného činu“. Je to tím, že bulharský zákonodárce definuje jako „přímý výnos“ každý ekonomický prospěch, který vznikne jako přímý důsledek trestného činu a naopak jako „nepřímý výnos“ definuje každý ekonomický prospěch, který vyplývá z nakládání s přímým výnosem nebo s věcmi či prostředky, na které byl tento prospěch zcela nebo částečně přeměněn.
- 18) Předkládajícímu soudu není známa závazná vnitrostátní judikatura týkající se této otázky, přičemž je třeba zohlednit, že § 53 NK v platném znění se uplatňuje relativně krátkou dobu.

- 19) Předkládající soud má současně pochybnosti o tom, zda může použít směrnici a vykládat vnitrostátní právo z hlediska směrnice, když v projednávaném případě chybí přeshraniční prvek při spáchání trestného činu, majetková škoda vznikla v plném rozsahu na území Bulharské republiky a spadá do pravomoci bulharských soudních orgánů. Na první pohled se jedná o „vnitrostátní situaci“.
- 20) Na druhé straně je jedním z cílů směrnice harmonizace právních předpisů členských států v oblasti zajišťování a konfiskace a [v důsledku toho] posílení vzájemné důvěry a účinné přeshraniční spolupráce. Z tohoto důvodu potřebuje nejprve předkládající soud vědět, zda je směrnice v konkrétním případě použitelná, aby mohl správně rozhodnout projednávaný spor.
- 21) V případě kladné odpovědi bude třeba provést výklad pojmu „ekonomické výhody pocházející [...] nepřímo z trestného činu“ uvedený v článku 2 odst. 1 směrnice, jak jej chápal evropský normotvůrce, aby mohl předkládající soud splnit povinnost vykládat vnitrostátní právo v souladu s unijním právem. Ze znění čl. 2 odst. 1 směrnice není jasné, zda se rozlišuje mezi nepřímými výnosy na straně jedné a přeměněnými přímými výnosy na straně druhé nebo zda jsou oba tyto pojmy totožné. Pokyny uvedené v bodě 11 odůvodnění neposkytují jasnou a jednoznačnou odpověď na tuto otázku. Bulharský zákonodárce zvolil druhou možnost a předpokládal, že nepřímé výnosy jsou přeměněné výnosy.
- 22) Použitelnost směrnice by podmiňovala použitelnost Listiny základních práv Evropské unie a konkrétně článku 47 Listiny v případě, jako je projednávaný případ, kdy se tvrdí, že majetkové výnosy, které lze případně zkonfiskovat, náleží třetí osobě.

23) PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY

1. Je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii (Úř. věst. 2014, L 127, 2014, s. 39, oprava 2014, L 138, S. 114) a Listina základních práv Evropské unie použitelná v souvislosti s trestným činem, který spočívá v držení omamných látek pro účely jejich šíření a kterého se dopustil bulharský občan na území Bulharské republiky, pokud případné ekonomické výnosy byly dosaženy rovněž v Bulharské republice a nacházejí se na jejím území?
2. V případě kladné odpovědi na první otázku: „Co je třeba chápat pod pojmem „ekonomické výhody pocházející [...] nepřímo z trestného činu“ podle čl. 2 odst. 1 směrnice a může peněžitá částka, která byla zajištěna a zabavena v bytě, v němž bydlí odsouzený a jeho rodina a v osobním vozidle, které řídil odsouzený, představovat rovněž takovou výhodu?“
3. Je třeba článek 2 směrnice vykládat v tom smyslu, že brání takové právní úpravě, jako je § 53 odst. 2 NK Bulharské republiky, která nestanoví konfiskaci „ekonomick[ých] výhod[...] pocházející[ch] [...] nepřímo z trestného činu“?

4. Je třeba článek 47 Listiny základních práv Evropské unie vykládat v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je § 306 odst. 1 bod 1 NPK Bulharské republiky, která umožňuje zkonfiskovat ve prospěch státu peněžitou částku, o níž se tvrdí, že náleží jiné osobě než pachateli, přičemž tato třetí osoba nemá možnost být účastníkem řízení a mít přímý přístup k soudům?

PRACOVNÍ DOKUMENT